

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ЛЕНЮК НАТАЛЯ МИХАЙЛІВНА

УДК 378.147.385:811.112.2

**ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Тернопіль – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Херсонському державному університеті, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник доктор педагогічних наук, професор
ЗАБОЛОТСЬКА Ольга Олександрівна,
Херсонський державний університет,
завідувач кафедри англійської мови та
методики її викладання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
ЛАБІНСЬКА Богдана Ігорівна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
завідувач кафедри іноземних мов для
гуманітарних факультетів;

кандидат педагогічних наук, доцент
ЖДАНОВА Наталія Сергіївна,
Київський національний лінгвістичний університет,
доцент кафедри іноземних мов
юридичного факультету.

Захист відбудеться 3 липня 2015 р. о 10.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 58.053.05 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: 46072, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса 2, зала засідань.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: вул. М. Кривоноса 2, м. Тернопіль, 46027.

Автореферат розіслано 3 червня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. П. Штонь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Перебудова зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні та реалізація принципів Болонського процесу висувають нові вимоги до вищої школи. Нагальною потребою сьогодення є підготовка кваліфікованих фахівців технічних спеціальностей (ТС) із високим рівнем володіння іноземною мовою через необхідність вирішувати професійні завдання в умовах іншомовної комунікації, а також зі здатністю до її вдосконалення. Досягнення окремих завдань забезпечується впровадженням особистісно-орієнтованого навчання та збільшенням питомої ваги самостійної роботи (СР).

У центрі уваги багатьох дослідників перебуває питання розробки шляхів удосконалення змісту професійно орієнтованої іншомовної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей, зокрема економічних (В. Борщовець, Г. Гринюк, Р. Гришкова, І. Каменська, К. Матвеева, Ю. Семенчук, О. Тарнопольский), військових (Д. Гуляєв, Л. Маслак О. Колотуша, Ю. Шмідт), юридичних (С. Кіржнер, Л. Котлярова, Г. Савченко, А. Посохова), медичних (О. Петрашук, І. Рябцевич), нафтогазової промисловості (Ю. Черевко), металургії (І. Ярема), природничих наук (Н. Микитенко) та технічних спеціальностей загалом (Д. Бубнова, К. Джандалієва, С. Коломієць, Г. Кравчук) та ін.

І все ж, попри значну увагу науковців до питань формування іншомовної професійно орієнтованої комунікативної компетентності, слід констатувати недостатню розробленість цієї проблеми у навчанні студентів ТС.

Однією з найважливіших умов забезпечення високого рівня підготовки майбутніх спеціалістів, здатних до навчання протягом усього життя, є посилення ролі СР. З огляду на сучасну тенденцію до зменшення аудиторного навантаження, розвитку навчальної автономії студентів ця форма навчальної діяльності стає надзвичайно важливим складником професійної підготовки майбутніх фахівців ТС.

Проблеми, пов'язані із СР, є предметом дослідження багатьох науковців. Ними висвітлюються такі аспекти, як зміст СР (М. Дайрі, Б. Есіпов, Н. Коряковцева, А. Конишева, Л. Піменова, Я. Понамарьов, П. Підкасистий, Т. Тамбовкіна, Т. Шамова, І. Шимко); класифікація видів СР (Г. Асонова, Е. Голант, І. Малкін, В. Онишук, А. Усова); форми її проведення (А. Алексюк, А. Дьомін, Ю. Коверкін, П. Олійник, М. Скаткін); формування самостійності у студентів (Ю. Бабанський, В. Венера, В. Козаков, М. Махмутова, В. Тюріна, С. Яшанов); психолого-педагогічні основи організації СР студентів (Л. Дергач, В. Качурівський, В. Кобзарьов, Т. Лобода, Л. Онучак, В. Ужик, І. Шимко, Н. Шишкіна С. Ярцева), зокрема на основі особистісно-орієнтованого (В. Луценко, М. Сичова, І. Шайдур), компетентнісного (Н. Прохорова) індивідуалізованого (Д. Хабібулін) та інших підходів; роль викладача в управлінні СР студентів

(В. Буряк, Л. Вяткін, Н. Журавська, Н. Румянцева, М. Шевандрін); аналіз бюджету часу студента під час СР (К. Бабенко, М. Єрецький, В. Козаков, А. Молібог); удосконалення форм контролю СР (В. Бабкіна, А. Блаус, Н. Краєвська, Л. Русакова, В. Співак, З. Ямалдінова); використання технічних засобів (О. Березюк, В. Горбенко, І. Коротяєва), зокрема інформаційних технологій (С. Юшанов); організації самостійно-дослідницької діяльності студентів (М. Князян); формування навчальних навичок та вмінь СР (Н. Бугримова, М. Іванова); організація СР з іноземної мови (Д. Дікінсон, І. Зимня, Н. Коряковцева, А. Конишева, Д. Літл, Ю. Пассов, Х. Холек). Чимало досліджень було присвячено питанню організації СР у немовних вищих навчальних закладах (ВНЗ) (С. Заскалета, Л. Іванова, Л. Лужних, Н. Магазова, О. Самойленко, В. Ужик).

Однак поза увагою науковців залишилась проблема формування і вдосконалення професійно орієнтованої німецькомовної комунікативної компетентності (ПО НКК) студентів ТС у процесі СР як складової їх професійної підготовки.

Таким чином, виникають протиріччя між потребами суспільства у фахівцях ТС, що мають ПО НКК і здатні до її саморозвитку і самовдосконалення та відсутністю методики формування зазначеної компетентності у студентів ТС у процесі СР. Усе вище зазначене і зумовлює **актуальність** обраної теми дисертаційного дослідження: **“Формування німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи”**.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дисертації безпосередньо пов'язана із науково дослідною темою кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету “Сучасні технології викладання іноземних мов у ВНЗ” (номер держреєстрації 0112U008024). Тему дисертації затверджено вченою радою Херсонського державного університету (протокол № 2 від 29.10.2012 р.) та Міжвідомчою Радою з координації наукових досліджень із педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 29.05.2012 р.).

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні й розробці методики формування ПО НКК у студентів ТС у процесі СР та експериментальній перевірці її ефективності.

Досягнення поставленої мети передбачало реалізацію таких **завдань**:

- 1) дослідити СР як педагогічну проблему та обґрунтувати умови ефективної організації СР з формування ПО НКК студентів ТС;
- 2) проаналізувати сучасні підходи до навчання та визначити ті, використання яких матиме позитивний вплив на формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР;
- 3) уточнити структуру ПО НКК та зміст професійно орієнтованого навчання НМ студентів ТС;
- 4) визначити етапи формування ПО НКК студентів ТС, укласти науково обґрунтовану систему вправ та розробити модель формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР;

5) експериментально перевірити ефективність розробленої методики та укласти методичні рекомендації щодо її використання.

Об'єктом дослідження є процес формування професійно орієнтованої німецькомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи.

Предметом – методика формування професійно орієнтованої німецькомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що ефективність формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР можлива за таких умов: 1) забезпечення у навчанні взаємозв'язку аудиторної і позааудиторної СР; 2) впровадження методики формування ПО НКК в процесі СР, побудованої на основі компетентнісного, особистісно-діяльнісного, комунікативного, рефлексивного та професійно орієнтованого підходів; 3) дотримання поетапного формування ПО НКК в процесі СР (когнітивний, комунікативно-тренувальний і інтегративно-творчий етапи), побудованого на основі дидактичних і методичних принципів навчання німецької мови (НМ) студентів ТС; 4) застосування системи вправ, яка передбачає професійну орієнтованість змісту навчання, спрямованість на розвиток навчальної автономії студентів.

Для вирішення поставлених завдань використано такі загальнонаукові **методи**: *теоретичні*: вивчення й критичний аналіз педагогічної, психологічної, лінгводидактичної і методичної наукової літератури для обґрунтування теоретичних засад і ключових положень; аналіз, систематизація та узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду формування ПО НКК у процесі СР для виявлення актуальних проблем наукового дослідження і визначення його завдань; проектування і моделювання навчального процесу відповідно до розробленої в межах наукового дослідження методики; лінгводидактичний аналіз підручників з НМ для студентів ТС, чинних програм і сучасних нормативних документів; порівняння й інтерпретація результатів, одержаних у процесі експериментального навчання; *емпіричні* – анкетування та тестування учасників експерименту з метою виявлення їхнього ставлення й мотивації до СР з НМ; методичний експеримент, статистична обробка і перевірка результатів експерименту з метою визначення достовірності і валідності результатів дослідження.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження визначається тим, що у ньому:

вперше теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено методику формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР, яка полягає у визначенні трьох етапів формування ПО НКК, створенні системи вправ для навчання студентів ТС професійно орієнтованої НМ у процесі СР, розробці моделі формування зазначеної компетентності;

удосконалено сутність поняття “СР студентів ТС з НМ”, обґрунтовано умови ефективної організації СР з формування ПО НКК студентів ТС, уточнено зміст навчання професійно орієнтованої НМ майбутніх фахівців ТС у процесі СР;

подальшого розвитку набуло питання визначення структури ПО НКК студентів ТС.

Практичне значення роботи полягає у розробці системи вправ для формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР; відборі змісту навчання професійно орієнтованої НМ; обґрунтуванні методичних рекомендацій щодо застосування розробленої методики формування ПО НКК у процесі СР; укладанні навчально-методичного посібника „Deutsch für Kybernetiker“ для студентів ТС у процесі СР.

Запропонована методика формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР була **впроваджена** у навчальний процес Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 06.05–01–2826 від 17.12.2014 р.), Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (протокол № 12-54/234 від 25.09.2014 р.), Херсонського державного університету (протокол № 01-24/2939 від 19.11.2014 р.), Херсонського національного технічного університету (протокол № 12-101/306 від 17.11.2014 р.), Чорноморського державного університету імені Петра Могили (протокол № 121/КЗ від 22.09.2014 р.).

Апробацію результатів дослідження здійснено на Регіональній науково-практичній конференції «Іноземні мови в освітніх технологіях XXI століття» (Херсонський національний технічний університет, 2010); V Міжнародній науково-методичній конференції «Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі» (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2012); Регіональній науково-практичній конференції «Мова як засіб міжкультурної професійної комунікації» (Херсонський національний технічний університет, 2012); V Міжнародній науково-практичній конференції «Образование и наука в условиях глобальных вызовов» (Крымский институт бизнеса и управления, 2012); VI Міжнародній науково-методичній конференції “Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі” (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2013); II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Англійська мова в контексті сучасних наукових парадигм» (Херсонський державний університет, 2013); Міжнародній науково-практичній конференції “Nauka dziś: teoria, metodologia, praktyka, problematyka” (Uniwersytet Gdański Wydział Zarządzania, 2014); II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Ключові проблеми сучасної германської та романської філології» (Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, 2014).

Публікації. Основні положення дослідження відображено у 13 одноосібних публікаціях автора, 6 із них – у фахових, 1 – в іноземному виданні, 5-ох тезах доповідей на конференціях і в авторському навчально-методичному посібнику „Deutsch für Kybernetiker“.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст дисертації викладено на 173-ти сторінках.

Робота містить 7 рисунків та 12 таблиць. Список використаних джерел містить 214 найменування (з них 20 – англійською та німецькою мовами). Додатки викладено на 86-ти сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, вказано мету і завдання, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів дослідження; подано відомості про апробацію, впровадження та публікації результатів наукового пошуку.

У **першому розділі** “Теоретичні основи формування німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи” уточнено сутність поняття СР як педагогічної проблеми, досліджено дидактичні засади формування ПО НКК студентів ТС, визначено наукові підходи до вдосконалення її формування у процесі СР.

СР органічно входить в усі форми організації навчання, поглиблюючи та контролюючи їх зміст. Різні класифікації СР спираються на дидактичну мету, види організації навчальної діяльності, характер навчальної діяльності, засоби, місце і час її виконання.

На підставі існуючих у науковій літературі дефініцій СР, інтеграції різних наукових підходів до розуміння сутності СР, узагальнення позитивного педагогічного досвіду поняття “СР студентів ТС з НМ” визначено як форму навчальної діяльності, що здійснюється студентом із метою формування та вдосконалення ПО НКК на основі зовнішнього опосередкованого управління викладачем з використанням спеціальних навчальних матеріалів в аудиторії та поза її межами і передбачає розвиток навчальної автономії студента.

У результаті аналізу низки науково-методичних джерел виділено такі умови ефективної організації СР з НМ, як готовність і мотивація до СР, навчально-методична забезпеченість СР, саморефлексія студентів щодо ефективності СР.

Формування ПО НКК студентів ТС доцільно здійснювати на основі компетентнісного, особистісно-діяльнісного, комунікативного, рефлексивного та професійно орієнтованого підходів.

Згідно з *компетентнісним підходом* ПО НКК визначено як сукупність знань, навичок, вмінь та якостей, які формуються в процесі оволодіння НМ студентами ТС, а також здатність здійснювати мовленнєву та пізнавальну діяльність на основі набутих знань, навичок, вмінь та якостей. У результаті аналізу сучасної наукової літератури у структурі ПО НКК виділено професійно орієнтовані мовні, мовленнєві, лінгвосціокультурну та навчально-стратегічну компетентності. Складниками мовних компетентностей студентів ТС визначено професійно орієнтовані фонетичну, граматичну та лексичну компетентності. До складу мовленнєвих компетентностей включено професійно орієнтовану компетентність в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі. Навчально-стратегічна компетентність трактується як володіння різними

навчальними і комунікативними стратегіями та вміннями використовувати їх у процесі вивчення НМ і в ситуаціях реального міжкультурного спілкування.

Відповідно до *особистісно-діяльнісного підходу* в основу організації СР студентів ТС з формування ПО НКК покладено врахування їх потреб та інтересів, безпосередньо пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю; створення атмосфери співпраці викладача і студента; діяльнісний характер навчання.

З урахуванням основних положень *комунікативного підходу* процес навчання НМ уподібнюється до процесу реальної комунікації, у якому моделюються ситуації майбутньої професійної діяльності студентів ТС.

Необхідність розвитку навчальної автономії студентів ТС передбачає використання в освітньому процесі основних положень *рефлексивного підходу*, який спрямовано на формування навичок і вмінь самоконтролю та саморегуляції навчальної діяльності.

На основі *професійно орієнтованого підходу* передбачено професійну спрямованість усіх складників ПО НКК, що дозволить студентам ТС використовувати її у своїй професійній діяльності.

У результаті аналізу робочих програм навчальної дисципліни “Іноземна мова (німецька)” Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, Херсонського національного технічного університету та Чорноморського державного університету імені Петра Могили визначено необхідність посилення професійно орієнтованого складника предметного і процесуально-діяльнісного компонентів змісту, що сприятиме професійній орієнтації освітнього процесу і його навчально-методичного забезпечення.

Анкетування 18 викладачів професійно орієнтованої НМ у Херсонському національному технічному університеті та Чорноморському державному університеті імені Петра Могили засвідчило, що студенти немовних спеціальностей не вміють працювати самостійно (73,2 % опитаних). Крім того, 65,9 % респондентів вважають, що чинні посібники і підручники не спонукають і не мотивують майбутніх фахівців ТС до самостійної навчальної діяльності, а також не задають викладачеві орієнтирів для її організації.

У другому розділі “Методика формування німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи” уточнено цілі і зміст професійно орієнтованого навчання НМ студентів ТС у процесі СР, визначено принципи організації навчального процесу, обґрунтовано його етапи і розроблену систему вправ для формування ПО НКК, відібрано найбільш ефективні технології для формування ПО НКК, а також описано модель навчання.

У ході дослідження визначено, що основна мета формування ПО НКК в технічному ВНЗ полягає у формуванні мовних, мовленнєвих, лінгвосоціокультурної та навчально-стратегічної компетентностей, розвитку самостійності як риси особистості.

Досягнення цієї мети відбувається завдяки реалізації комплексу цілей: практичної, освітньої, розвивальної, виховної, соціокультурної і професійної.

З урахуванням цільового компонента виокремлено такі складники змісту професійно орієнтованого навчання НМ студентів ТС: 1) позамовний; 2) лінгвістичний; 3) лінгвосоціокультурний; 4) методологічний; 5) діяльнісний. Для студентів ТС першим компонентом передбачено такий зміст: сфери – професійна та освітня; теми – “Студент та його оточення”, “Освітня система України та Німеччини”, “Промисловість України”, “Економіка та промисловість Німеччини”, “Моя спеціальність”, “Автоматизація”, “Електроніка” та “Комп’ютер”; ситуації, що моделюють комунікативні умови майбутньої професійної діяльності. Лінгвістичний компонент складається з професійно орієнтованого мовного та мовленнєвого матеріалу. Цей компонент змісту передбачає використання в освітньому процесі технічної термінології, абrevіатур, граматичних явищ, які є притаманними текстам технічної спрямованості; текстів, що містять професійно орієнтовану інформацію; мовленнєвих вправ, які моделюють ситуації майбутньої професійної діяльності. До лінгвосоціокультурного компонента змісту навчання професійно орієнтованої НМ відносяться тексти країнознавчого та соціокультурного характеру, пов’язані зі сферою майбутньої професійної діяльності. До складу методологічного компонента входять прямі і непрямі стратегії, якими мають оволодіти студенти в процесі самостійної діяльності. З огляду на динаміку формування і розвитку складових ПО НКК, у структурі діяльнісного компонента виділено професійно орієнтовані фонетичні, лексичні та граматичні навички; професійно орієнтовані вміння у різних видах мовленнєвої діяльності: говорінні (діалогічному і монологічному мовленні), аудіюванні, читанні і письмі.

Оптимальним для процесу формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР визначено поєднання дидактичних (послідовності й систематичності, активності, індивідуалізації, творчості, наочності) та методичних (комунікативності, автономії, професійної спрямованості навчання, автентичності навчального матеріалу) принципів.

Результати аналізу наукових досліджень, а також власний педагогічний досвід дозволили виділити найбільш ефективні технології формування ПО НКК у процесі СР, а саме проблемне навчання, проектну методику та інформаційно-комунікаційні технології.

Зважаючи на недостатню спрямованість чинних підручників і посібників для професійно орієнтованого навчання НМ студентів ТС на організацію СР, самоконтроль і саморефлексію майбутніх фахівців технічної галузі, а також із метою підвищення ефективності навчання НМ студентів ТС у процесі СР розроблено і запропоновано авторський навчально-методичний

посібник „Deutsch für Kybernetiker“, який укладено з використанням автентичних неадаптованих матеріалів. При відборі текстів враховувалися такі критерії: автентичності, професійної значущості та відповідності етапу професійної підготовки.

Результати дослідження дидактико-методичних основ формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів ВНЗ, визначена структура ПО НКК студентів ТС і особливості процесу її формування, а також специфіка СР як виду пізнавальної діяльності слугували основою для розробки системи вправ, до якої увійшли 4 підсистеми, спрямовані на формування професійно орієнтованих мовленнєвих компетентностей у читанні, аудіюванні, говорінні, письмі і 3 групи вправ, якими передбачено розвиток професійно орієнтованих лексичної, граматичної та фонетичної компетентностей.

Специфікою системи вправ формування ПО НКК студентів ТС є професійна орієнтованість кожної із її складових, що реалізується шляхом оволодіння студентами професійно орієнтованою лексикою (технічні та загальноживані терміни, аббревіатури тощо); граматичними явищами, які є типовими для технічних текстів (складні речення з підрядними причинами, мети, наслідку; пасивний стан; модальні дієслова та модальні інфінітивні конструкції тощо); фонетичним матеріалом; розвиток навичок і вмінь читання та аудіювання автентичних професійно орієнтованих текстів із відображенням важливої для професійної діяльності інформації; навичок і вмінь письма в таких його жанрах, як анотування, реферування, а також навичок і вмінь говоріння в ситуаціях, які моделюють комунікативні умови майбутньої професійної діяльності.

Однією з найважливіших особливостей системи вправ є її спрямованість на самостійне виконання завдань в позааудиторних умовах, що мінімізує ступінь керованості навчальною діяльністю студентів, створює можливості для самостійного вибору ними індивідуального темпу, режиму, способу виконання завдання, розвиває навички та вміння самоконтролю, самокорекції. Усі зазначені умови сприяють розвитку навчально-стратегічної компетентності студентів.

В основу типології вправ були покладені такі критерії: 1) спрямованість навчальної дії на одержання або видачу інформації; 2) комунікативність; 3) вмотивованість; 4) новизна; 5) рівень керування діями / діяльністю студентів; 6) наявність / відсутність опор; 7) місце виконання.

Наведемо приклади, що входять до кожного зі структурних компонентів системи вправ для формування ПО НКК студентів ТС.

Підсистема вправ для формування професійно орієнтованої компетентності в читанні в процесі СР

Вправа 1 (рецептивна, умовно-комунікативна, вмотивована, із частковим керуванням, без опор, аудиторна).

Мета: формувати навички і вміння професійно орієнтованого читання з повним і детальним розумінням змісту прочитаного.

Вид: читання тексту і заповнення пропусків у реченні за змістом тексту.

Завдання. Lesen Sie den Text “Die Kybernetik”. Für die Aufgabe 1-3 gibt es nur eine richtige Lösung (A, B, oder C). Kreuzen Sie bitte die richtige Lösung an.

1. Es ist bekannt daß in den vierziger Jahren....

A... die Kybernetik die Wissenschaft über die Steuerung der komplizierten dynamischen Systeme ist;

B... unseres Jahrhunderts ein neuer Zweig der Wissenschaft, die Kybernetik heißt, entstand;

C... sich drei Ebenen der Kybernetik: theoretische, angewandte und technische unterscheiden lassen.

2. Wir wissen, daß die theoretische Kybernetik im wesentlichen...

A... drei Disziplinen umfaßt;

B...auf vielen Gebieten der Wissenschaft und Technik ausgenutzt wird;

C... nicht nur technische Probleme behandelt.

3. Im Text wird es festgestellt, daß sich die angewandte Kybernetik mit den Möglichkeiten befaßt...

A... die Rolle des Menschen im Produktionsprozeß zu verändern;

B... die Grenzen dieses neuen Gebiets der Wissenschaft festzustellen;

C... die allgemeinen Kenntnisse der Kybernetik in verschiedenen Bereichen wirksam zu machen.

**Підсистема вправ для формування професійно орієнтованої
компетентності в аудіюванні в процесі СР**

Вправа 2 (рецептивна, умовно-комунікативна, вмотивована, із частковим керуванням, без опор, аудиторна).

Мета: формувати навички і вміння професійно орієнтованого аудіювання з повним і детальним розумінням змісту прослуханого.

Вид: прослуховування тексту і виконання тестового завдання.

Завдання: Hören den Text “Die Rechner und ihre Sprachen” zu und erfahren Sie die Veränderungen der Hardware-Entwicklung. Bei dem Aufgaben 1-5 sollen Sie feststellen: Habe ich das im Text gelesen oder nicht? Wenn ja, machen Sie ein Kreuz bei R (richtig), wenn nein bei F (falsch).

Aussage	R	F
1. Die ersten Großcomputer hatten große Leistungsfähigkeit.		
2. Die heutigen Rechner sind viel kleiner und schneller als die ersten.		
3. Die heutigen Rechner können ohne Software arbeiten.		
4. Die Befehle für die Verarbeitung und Speicherung von außen eingegebener Daten müssen programmiert werden.		
5. Die Rechner verstehen nicht nur spezielle Programmiersprachen, sondern auch die natürliche Sprache.		

6. Die heutige Rechner sind mit winzigen mikroelektronischen integrierten Schaltkreisen auf millimetergroßen Siliziumplättchen ausgestattet.		
--	--	--

**Підсистема вправ для формування професійно орієнтованої
компетентності в говорінні в процесі СР**

Вправа 3 (продуктивна, комунікативна, вмотивована, з мінімальним керуванням, без опор, аудиторна).

Мета: формувати навички та вміння професійно орієнтованого діалогічного мовлення на основі мовленнєвої ситуації.

Вид: складання діалогу на основі комунікативної ситуації.

Завдання. Spielen Sie zu zweit ein Interview. Übernehmen Sie die Rolle eines Journalisten und machen bitte ein Interview mit einem IT-Experten. Er soll die Frage beantworten, damit Sie einen Artikel über die Informationstechnologie für ein Computermagazin verfassen können.

Вправа 4 (продуктивна, комунікативна, вмотивована, з частковим керуванням, без опор, позааудиторна).

Мета: розвивати навички і вміння професійно орієнтованого монологічного мовлення.

Вид: складання монологу на основі ситуації.

Завдання: Der Freund aus Deutschland besucht Ihnen zu Hause. Er ist wissbegierig und interessiert sich sehr für die Elektronikindustrie in der Ukraine. Sammeln Sie nötige interessante Information, um die gegenwärtige Situation im Informationstechnologiesektor (IT-Sektor) umzureißen. Benutzen Sie Zeitungen, Zeitschriften und das Internet. Diese Anschauungsmittel helfen Sie die Erzählung ausdrucksvoll und überzeugend zu gestalten.

**Підсистема вправ для формування професійно
орієнтованої компетентності в письмі в процесі СР**

Вправа 5 (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована, із частковим керуванням, без опор, позааудиторна).

Мета: розвивати навички і вміння професійно орієнтованого письма.

Вид: письмова інтерпретація прочитаної інформації.

Sein Freund hat in den Ferien eine Reise nach Deutschland unternommen. Er war davon beeindruckt, wie hoch die Elektronikindustrie entwickelt. Seit langem ist Deutschland der größte Markt für Computer, Hardware und Software in Europa. Hier haben sich Siemens-Nixdorf (SNI), Europas größter PC-Hersteller, sowie zahlreiche amerikanische und asiatische Firmen angesiedelt: Hewlett Packard, Acer, Toshiba und andere. Leider weiß er wenig über die deutsche Elektronikindustrie. Schreiben Sie die Erzählung über die Entwicklung der Softwarebereich und Informationstechnologiesektor.

Вправа 6 (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована, з частковим керуванням, без опор, позааудиторна).

Мета: розвиток навичок і умінь професійно орієнтованого письма – реферування.

Вид: написання реферату.

Surfen Sie im Internet. Sie sind vom Deutschlehrer beauftragt, ein Referat zum Thema „Thendenzen und Probleme in der Elektronikindustrie der Bundesrepublik Deutschland“ zu verfassen. Die neueste und aktuellste Information finden Sie im Internet auf web-seite: welt.de. Präsentieren Sie das Referat in der Deutschstunde.

Група вправ для формування професійно орієнтованої фонетичної компетентності в процесі СР

Вправа 7 (рецептивна, некомунікативна, вмотивована, з частковим керуванням, без опор, аудиторна).

Мета: удосконалювати слухо-вимовні навички.

Вид: визначення і маркування наголосу у складних словах.

Завдання. Hören Sie folgende Wörter und markieren Sie die Betonung in diesen Wörtern. Lesen Sie die Wörter.

die Wahrscheinlichkeitstheorie, die Bechentechnik, die Maschinensteuerung, die Produktionsprozesse, die Wissenschaftszweige, die Maschinenübersetzung, der Anwendungsbereich.

Група вправ для формування професійно орієнтованої лексичної компетентності в процесі СР

Вправа 8 (репродуктивна, некомунікативна, вмотивована, з частковим керуванням, без опор, позааудиторна).

Мета: формувати навички вживання нових лексичних одиниць у реченнях.

Вид: доповнення речень запропонованими лексичними одиницями, переклад речень.

Завдання. Ersetzen Sie die fettgedruckten Wörter durch ihre unter dem Strich angeführten Synonyme. Übersetzen Sie ins Ukrainische.

1. Nach seiner wirtschaftlichen Gesamtleistung **nimmt** Deutschland den dritten Platz in der Welt **ein**.
2. **Die Branche** des Maschinen- und Anlagenbaus ist an **der Herstellung** fast jedes Produktes beteiligt.
3. Die BRD **verfügt** auch **über** eine **leistungsfähige** Landwirtschaft.
4. Deutschland **zählt** zu den Ländern mit den höchsten Arbeitskosten.

(die) Produktion, haben, gehören, (der) Zweig, belegen, leistungsstark

**Група вправ для формування професійно
орієнтованої граматичної компетентності в процесі СР**

Вправа 9 (рецептивно-репродуктивна, некомунікативна, вмотивована, з частковим керуванням, без опор, позааудиторна).

Мета: розпізнавати граматичні явища в професійно орієнтованих текстах.

Вид: виділення речень з новим граматичним явищем.

Завдання. Lesen Sie den Text und suchen Sie die Sätze mit Passiv aus.

Der Prozeß der Mechanisierung ist noch lange nicht abgeschlossen, aber schon parallel zu ihm hat ein neuer Prozeß begonnen. Dieser neue Prozeß wurde mit dem Wort „Automatisierung“ bezeichnet. Das grundsätzliche Neue an der Automatsierung ist: der Mensch wird von der Bedienung und Steuerung der Maschine befreit. Seine Steuerungs- und Kontrollfunktionen werden durch Maschinen verrichtet. Eine Maschine wird von einer anderen Maschine gesteuert. Ein Erzeugnis wird also nicht nur während seiner Herstellung automatisch bearbeitet und weiterbefördert, sondern auch schon als fertiges Produkt einer selbsttätigen Kontrolle auf Güte untergezogen.

Запропоновано модель формування ПО НКК студентів ТС, розроблену з урахуванням суб'єктів навчання; ступеню навчання; навчальної дисципліни, у межах якої побудовано модель; очікуваного результату; особливостей реалізації розробленої моделі у кредитно-модульній системі навчання.

За розробленою моделлю формування ПО НКК у студентів ТС здійснюється на трьох етапах:

– когнітивному, на якому відбувається активізація тематичних фонових знань студентів ТС, автоматизація і розвиток професійно орієнтованих лексичних, фонетичних і граматичних навичок; розвиток навичок і вмій читання і аудіювання автентичних текстів; оволодіння навчальними стратегіями;

– комунікативно-тренувальному, що передбачає розвиток професійно орієнтованих лексичної, фонетичної і граматичної компетентностей, розвиток навичок і вмій читання, аудіювання, говоріння та письма з опорою на професійно орієнтовані тексти, що містять нові лексичні одиниці, граматичні явища, які вивчаються; формування навчально-стратегічної компетентності;

– інтегративно-творчому, на якому розвиваються професійно орієнтовані мовні, мовленнєві та навчально-стратегічна компетентності відповідно до ситуацій, що відтворюють реальні комунікативні умови майбутньої професійної діяльності.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності методики формування німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи» висвітлено результати перевірки ефективності розробленої методики шляхом проведення

експериментального навчання, запропоновано методичні рекомендації для викладачів щодо формування ПО НКК у студентів ТС.

В експериментальному навчанні, яке проводилося впродовж 2011–2012 навчального року, взяли участь 245 студентів першого і другого курсів Херсонського національного технічного університету та Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Учасники експерименту склали одну експериментальну групу (118 студентів), до якої ввійшли студенти 4 груп Херсонського національного технічного університету та Чорноморського державного університету імені Петра Могили та одну контрольну (127), до якої ввійшли студенти 4 груп зазначених навчальних закладів, що навчаються за напрямками підготовки “Комп’ютерні науки” 6.050101 та “Комп’ютерна інженерія” 6.050102.

Експериментальне навчання проводилося в ході вивчення студентами ТС навчального курсу “Іноземна мова (німецька)” і тривало 140 годин (з них – 60 годин для аудиторної роботи, 80 – для позааудиторної).

Метою експерименту стала перевірка ефективності розробленої методики формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР.

За умовами та методикою проведення експеримент був природним, базовим, вертикально-горизонтальним, відкритим.

Варійованою умовою експериментального навчання стала методика формування ПО НКК студентів ТС в процесі СР. Експериментальна група (ЕГ) навчалася за розробленою методикою, а контрольна група (КГ) – за методикою, прийнятою в зазначених університетах.

Проведення експерименту було розпочато з анкетування для виявлення ставлення студентів до СР, потреби в СР, усвідомлення ними необхідності формування ПО НКК у процесі СР, думки викладачів щодо її ефективності.

За результатами анкетування викладачів було з’ясовано, що більшість із респондентів, по-перше, мають правильне уявлення про зміст, форми, види, методи СР з НМ; по-друге, вказали на необхідність організації ефективної позааудиторної діяльності студентів.

Дані передекспериментального зрізу засвідчили середній та низький рівень сформованості ПО НКК у більшості студентів (лише 15 із 245 досягли високого рівня), чим підтвердили наші припущення про необхідність використання спеціальної системи вправ для формування ПО НКК. Результати представлено у гістограмі (рис. 1).

Експериментальне навчання відбувалося в ЕГ за запропонованою методикою та з використанням розробленої системи вправ, спрямованої на розвиток ПО НКК в процесі СР.

Після завершення експериментального навчання було проведено післяекспериментальний зріз, який мав на меті визначити рівень сформованості ПО НКК у студентів в ЕГ і КГ і встановити його приріст у зазначених групах.

За результатами післяекспериментального зрізу (рис. 2) було одержано позитивні результати в ЕГ (високого рівня досягли 11,02 %, достатнього – 39,83 %, середнього – 29,66 %, низького – 19,49 %). Загалом студенти ЕГ продемонстрували більш високий результат порівняно із КГ (високий рівень – 6,82 %, достатній – 26,25 %, середній – 31,76 %, низький – 35,17 %).

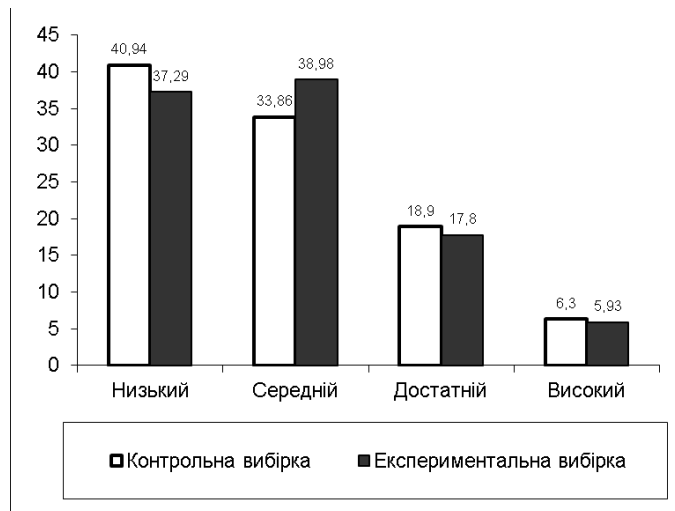

Рис.1. Гістограма розподілу студентів (у відсотках) за рівнями сформованості німецькомовної компетентності (передекспериментальний зріз)

Наприклад, кількість студентів із високим рівнем сформованості НК збільшилася на 5,09 %, із достатнім рівнем – на 22,03 %, а кількість із низьким рівнем сформованості НК зменшилася на 17,8 %. Це свідчить про те, що експериментальна методика є ефективною.

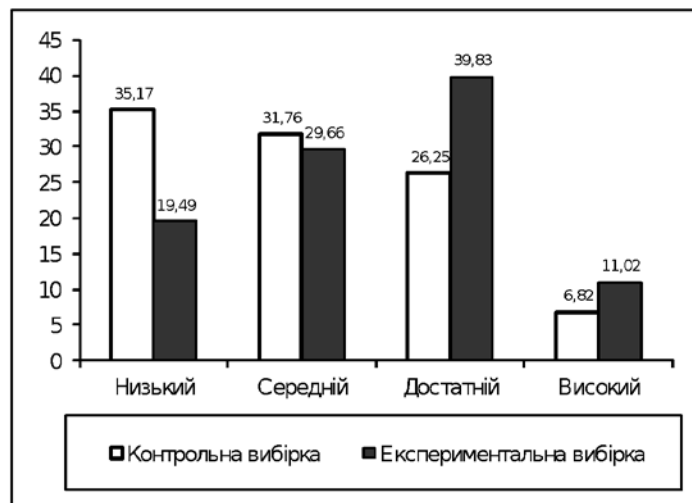

Рис. 2. Гістограма розподілу студентів (у відсотках) за рівнями сформованості німецькомовної компетентності (післяекспериментальний зріз)

Для підтвердження валідності та надійності результатів експериментального навчання використано метод оцінки даних за допомогою критерію Пірсона.

Результати проведеної експериментальної перевірки сформованості ПО НКК студентів ТС у процесі СР підтвердили правомірність висунутої гіпотези дослідження.

З метою впровадження розробленої методики в навчальний процес сформульовано методичні рекомендації.

ВИСНОВКИ

1. СР досліджено як педагогічну проблему та виділено умови ефективної організації СР з іноземної мови студентів ТС. На підставі аналізу наявних у науковій літературі дефініцій СР, різних наукових підходів до розуміння сутності поняття “СР студентів ТС з НМ” визначено як форму навчальної діяльності, що здійснюється студентом із метою формування та вдосконалення ПО НКК на основі зовнішнього опосередкованого управління викладачем із використанням спеціальних навчальних матеріалів в аудиторії та поза її межами і передбачає розвиток навчальної автономії студента.

До умов ефективної організації СР з НМ за результатами аналізу низки наукових джерел зараховано готовність і мотивацію студентів до СР, навчально-методичну забезпеченість СР, саморефлексію студентів щодо ефективності СР.

2. Враховуючи сучасні тенденції розвитку вищої освіти, прагнення до забезпечення її максимальної ефективності, формування в студентів готовності самостійно навчатися протягом усього життя, специфіку організації СР майбутніх фахівців ТС формування їх ПО НКК доцільно здійснювати на основі компетентнісного, особистісно-діяльнісного, комунікативного, рефлексивного та професійно орієнтованого підходів.

3. На основі аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури уточнено структуру ПО НКК, у якій виділено професійно орієнтовані мовні, мовленнєві, лінгвосоціокультурну та навчально-стратегічну компетентності, що підлягали формуванню в процесі СР. До складу мовних компетентностей студентів ТС віднесено професійно орієнтовані фонетичну, граматичну та лексичну компетентності. Складниками мовленнєвих компетентностей визначено професійно орієнтовані компетентності в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі. Навчально-стратегічну компетентність трактуємо як володіння різними навчальними і комунікативними стратегіями та вміннями використовувати їх у процесі вивчення НМ і в ситуаціях реального міжкультурного спілкування.

З урахуванням цілей навчання професійно орієнтованої НМ виокремлено такі компоненти змісту навчання професійно орієнтованої НМ студентів ТС: 1) позамовний; 2) лінгвістичний; 3) лінгвосоціокультурний; 4) методологічний; 5) діяльнісний.

4. Визначено етапи формування ПО НКК: когнітивний, комунікативно-тренувальний та інтегративно-творчий та укладено відповідну систему вправ, яка співвідноситься з ними. Структурними компонентами зазначеної системи є підсистеми вправ для розвитку мовленнєвих компетентностей (в аудіюванні, читанні, говорінні та письмі) і групи вправ для формування мовних (фонетичної, лексичної, граматичної) компетентностей у процесі СР.

Ураховуючи змістові складники навчання професійно орієнтованої НМ студентів ТС у процесі СР визначено специфіку навчальної діяльності на кожному етапі формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР, яка зумовлюється цілеспрямованим використанням запропонованої системи вправ та раціональним співвіднесенням аудиторної та СР.

Аналіз наукових досліджень, а також власний педагогічний досвід дозволив виділити найбільш ефективні технології формування ПО НКК у процесі СР. До таких відносимо проблемне навчання, проектні та інформаційно-комунікаційні технології.

Змодельовано формування ПО НКК студентів ТС з урахуванням суб'єктів навчання, ступеню навчання, особливостей дисципліни, у межах якої побудовано модель, та специфіки її реалізації в умовах кредитно-модульної системи. Характерною рисою цієї моделі є розвиток навчально-стратегічної компетентності завдяки спеціальним вправам, які передбачають розвиток навичок та вмінь самоконтролю, самокорекції, саморефлексії.

5. У результаті наукового дослідження теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР. Запропоновано методичні рекомендації щодо формування ПО НКК студентів ТС у процесі СР.

Отримані результати свідчать про доцільність подальшого теоретичного і практичного вивчення проблеми. Потребує дослідження формування професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності студентів ТС із використанням сучасних технологій, методів та засобів навчання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у фахових наукових виданнях України

1. Ленюк Н. М. Засоби та методи організації самостійної роботи студентів технічних спеціальностей у навчанні німецької мови / Н. М. Ленюк // Теоретична і дидактична філологія : збірник наукових праць / Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. – 2014. – № 18 – С. 83-87.

2. Ленюк Н. М. Принципи навчання німецької мови студентів технічних спеціальностей засобами самостійної навчальної діяльності / Н. М. Ленюк // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – 2014. – № 9-10. – С. 45-52.

3. Ленюк Н. М. Роль автономії у самостійній навчальній діяльності студентів немовних спеціальностей з іноземної мови / Н. М. Ленюк // Педагогічні науки : збірник наукових праць / Херсонський державний університет. – 2013. – № 64. – С. 279-283.

4. Ленюк Н. М. Самостійна робота в системі навчання студентів технічних спеціальностей з іноземної мови / Н. М. Ленюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: збірник наукових праць. Серія “Філологічні науки”. – 2014. – №6 (289). – С. 142-150.

5. Ленюк Н. М. Сутнісні ознаки навчально-методичного забезпечення формування німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей / Н. М. Ленюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: “Педагогіка”. – 2014. – № 4. – С. 73–78.

6. Ленюк Н. М. Формування німецькомовної компетенції в діалогічному мовленні студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної навчальної діяльності / Н. М. Ленюк // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Психологія і педагогіка”. – 2014. – № 1-2. – С. 130-136.

Статті у наукових періодичних виданнях іноземних держав

7. Lenyuk N. M. Modern means and technologies of the organization the student’s autonomous learning on technical specialties in learning the Germane language / N. M. Lenyuk // Zbiór raportów naukowych. – 2014. – № 3/2. – С. 54-58.

Навчально-методичний посібник

8. Deutsch für Kybernetiker: навчально-методичний посібник з німецької мови за професійним спрямуванням / Н. М. Ленюк. – Херсон : Айлант, 2014. – 153 с.

Опубліковані праці, які додатково висвітлюють наукові результати дослідження

9. Ленюк Н. М. Визначення принципів організації самостійної роботи у навчанні іноземних мов у ВНЗ / Н. М. Ленюк // Мова як засіб міжкультурної професійної комунікації: матеріали Регіональної науково-практичної конференції (7 червня 2012 р). – Херсон: Вид-во Херсонського національного технічного університету, 2012. – С. 57-58.

10. Ленюк Н. М. Організація самостійної роботи у навчанні іноземної мови студентів технічних спеціальностей / Н. М. Ленюк // Образование и наука в условиях глобальных вызовов: материалы V Международной научно-практической конференции (7-9 червня 2012 р.). – Симферополь: Изд-во Крымский институт бизнеса и управления, 2012. – С. 188-191.

11. Ленюк Н. М. Особливості викладання німецької мови як другої іноземної мови у немовному вузі / Н. М. Ленюк // Іноземні мови в освітніх технологіях XXI століття: матеріали

Регіональної науково-практичної конференції (12 травня 2010 р.). – Херсон : Вид-во Херсонського національного технічного університету, 2010. – С. 59-63.

12. Ленюк Н. М. Самостійна навчальна діяльність студентів у процесі вивчення іноземної мови / Н. М. Ленюк // Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції (22 листопада 2012 р.). – Харків, 2012. – С. 108-109.

13. Ленюк Н. М. Формування німецькомовної компетенції студентів технічних спеціальностей в системі професійної освіти / Н. М. Ленюк // Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: матеріали VI Міжнародної науково-методичної конференції (21 листопада 2013 р.). – Харків, 2013. – С. 255-257.

АНОТАЦІЯ

Ленюк Н. М. Формування німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови. –Тернопільський національний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2015.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі формування професійно орієнтованої німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи.

Визначено поняття „самостійна робота з німецької мови студентів технічних спеціальностей”, виділено умови ефективної її організації з німецької мови студентів технічних спеціальностей.

Досліджено дидактико-методичні засади формування професійно орієнтованої німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у єдності її складників (мовних, мовленнєвих, соціокультурної та навчально-стратегічної).

Розглянуто основні принципи й технології формування професійно орієнтованої німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи.

Обґрунтовано і розроблено методику формування професійно орієнтованої німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи, зокрема систему вправ. Експериментально перевірено та доведено ефективність запропонованої моделі формування професійно орієнтованої німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи.

Укладено методичні рекомендації щодо формування професійно орієнтованої німецькомовної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі самостійної роботи.

Ключові слова: самостійна робота, професійно орієнтована німецькомовна компетентність, мовні компетентності, мовленнєві компетентності, навчально-стратегічна компетентність, студенти технічних спеціальностей, навчальна автономія.

RESUME

Lenyuk N. M. The formation of German language competence of technical specialities students in the process of self-study work.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Sciences. Speciality 13.00.02 – Theory and Methodology of Teaching: Germanic Languages. – Ternopil V. Hnatiuk National Pedagogical University. – Ternopil, 2015.

The thesis is devoted to the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work.

The formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work has been theoretically substantiated and practically worked out.

The tasks and content of the learning process have been investigated. The structure of professionally oriented German language competence (PO GLC) have been described. Selection of the authentic learning material has been made. The model of the educational process has been suggested and experimentally verified. A corresponding system of exercises aimed at the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work has been theoretically substantiated and practically worked out. Methodological recommendations for the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work have been worked out.

On the basis of the analysis of psychological, pedagogical, methodological and linguistic literature, the author's definition to the notion "self-study work of students of technical specialities in German" has been provided defining it as a form of learning activity, which is organized and supervised by the students for the formation and improvement of PO GLC on the basis of the teacher's external control and the use of special training materials at the lessons and during after class activities.

The dissertation aims at defining and approving theoretical foundations of the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work.

Scientific novelty of the obtained results consists in the suggestion of new methodology of the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work; the model of the formation of the mentioned competence has been created; the didactic, psychological and methodical peculiarities of the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work have been investigated.

Practical importance of the obtained results lies in the selection of educational materials for students of technical specialities, creation of the system of exercises for the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work; development of methodological recommendations for the formation of technical specialities students' German language competence in the process of self-study work and writing a textbook on professional German for students of technical specialities in the process of self-study work.

The introduction suggests the description of the investigated problem, defines the aims and tasks, conceptual foundations, formulates the hypothesis and provides the ways of approbation of the obtained significance of the research.

The first chapter studies the contemporary situation with professionally oriented foreign language learning. The structure of PO GLC: language competences (phonetic, lexical, grammatical competences), speech competences (listening, speaking (monologue and dialogue), reading, writing), educational-strategic (mastering various educational and communicative strategies and the ability to use them in the process of studying the German language as well as in real situations of intercultural communication) has been defined.

The contents of professionally oriented German language including extralinguistic, linguistic, linguosociocultural, methodological and activity components have been grounded. The optimal conditions of effective self-study work organization such as: students' readiness and motivation to self-study work, effective materials development have been grounded.

The approaches (competence based, personally-oriented, communicative, reflective and professionally-oriented) have been analyzed on the basis of Ukrainian and foreign scientific literature; the ways of realization of the mentioned approaches in the formation of PO GLC have been elaborated.

The second chapter presents the methodology of the formation of German language competence of students of technical specialities in the process of self-study work, on the basis of the leading theoretical studies on the problem worked out.

A system of exercises of the formation of PO GLC has been suggested. It includes subsystems of exercises on developing professionally directed speech competences in reading, listening, writing, speaking and writing and groups of exercises on developing professionally oriented lexical, grammatical, and phonetic competences. The stages of the formation of PO GLC have been defined.

In the third chapter the results of the conducted experiment have been represented. The effectiveness of the formation of PO GLC of students of technical specialities in the process of self-study work has been verified and confirmed during experimental teaching. Based on theoretical study and the outcomes resulting from the development and experimental validation of the new methodology, methodological recommendations for the development of German language self-learning skills of technical specialities students have been elaborated.

In conclusions the results of the research have been provided and discussed.

Key words: self-study work, professionally oriented German-language competence, language competences, speech competences, educational-strategic competence, students of technical specialities, educational autonomy.

АННОТАЦИЯ

Ленюк Н. М. Формирование немецкоязычной компетентности студентов технических специальностей в процессе самостоятельной работы. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения: германские языки. – Тернопольский национальный университет имени Владимира Гнатюка, Тернополь, 2015.

Диссертация посвящена проблеме формирования профессионально ориентированной немецкоязычной компетентности студентов технических специальностей в процессе самостоятельной работы.

Определено понятие «самостоятельная работа по немецкому языку студентов технических специальностей» и условия ее эффективной организации.

Исследованы дидактико-методические основы формирования профессионально ориентированной немецкоязычной компетентности студентов технических специальностей в единстве ее компонентов (языковые, речевые, лингвосоциокультурный и учебно-стратегический).

Рассмотрены основные принципы и технологии формирования профессионально ориентированной немецкоязычной компетентности студентов технических специальностей в процессе самостоятельной работы.

Теоретически обоснована и разработана методика формирования профессионально ориентированной немецкоязычной компетентности студентов технических специальностей в процессе самостоятельной работы, которая включает систему упражнений. Экспериментально проверена эффективность предложенной модели формирования профессионально ориентированной немецкоязычной компетентности студентов технических специальностей в процессе самостоятельной работы.

Сформулированы методические рекомендации по формированию профессионально ориентированной немецкоязычной компетентности студентов технических специальностей в процессе самостоятельной работы.

Ключевые слова: самостоятельная работа, профессионально ориентированная немецкоязычная компетентность, языковые компетентности, речевые компетентности, учебно-стратегическая компетентность, студенты технических специальностей, учебная автономия.

Підписано до друку 27.05.2015 р.
Формат 60x84/16.
Папір друк. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 05/15/9-2

Віддруковано у видавничому центрі "Вектор"
46018, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12,
Тел. 8 (0352) 40-08-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013р.
ФО Осадца Ю.В.